

До 230-річчя кафедри ветеринарії Львівського університету

УДК 619(09)

В.В. СТИБЕЛЬ, докт. вет. наук, професор

М.Ф. ПАДУРА, канд. філол. наук, професор

Я.І. КИРИЛІВ, докт. сільгосп. наук, професор

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

ВІД ПЕРШОЇ КАФЕДРИ ВЕТЕРИНАРІЇ У СХІДНІЙ ЄВРОПІ

Кафедра ветеринарії, або кафедра заразних хвороб тварин, була заснована у Львівському університеті в 1784 р. і стала першою подібною кафедрою на території всієї тогочасної Східної Європи.

З 1772 р. Східна Галичина разом зі столицею Львовом належала до Австрійської імперії. Відповідно до освітньої реформи в Австрії на території всієї імперії мало бути тільки три університети – у Відні, Празі та Львові. У 1784 р. у Львові відкрили новий університет, де в тому числі почали викладати ветеринарну медицину, що сприяло розвиткові ветеринарної науки й ветеринарної справи в Галичині. До медичного факультету тоді належала школа хірургів та акушерів, або студії, де вивчали патологію, акушерство й ветеринарну медицину (ars veterinaria). Першим керівником кафедри ветмедичини був проф. Юрій Хмель (Georgius Chmel, 1747–1805), уродженець Тешина в Сілезії, який прибув із Відня. Серед його наступників на посаді завідувача кафедри – професори Франц Даубрава, Антоній Бухмюллер, Франц Еккель та ін.

Наші дослідження ґрунтуються на матеріалах Історичного архіву у Львові, Державного архіву Львівської області, архіву Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького та багатьох літературних джерелах.

XVIII ст. поставило нові вимоги перед лікарями, які докладали щодалі більше зусиль до дослідження, ліквідації й профілактики хвороб серед тварин. Спустошливі епізоотії, що дедалі частіше й у значних масштабах з'являлися в Європі, висували на передній план нагальну потребу в заснуванні самостійних шкіл для підготовки ветеринарних лікарів. Появі наукових ветеринарних закладів сприяло також значне піднесення рільництва й розведення тварин у Європі тих часів. Та й військові інтереси стали могутнім стимулом для підготовки добре освічених ветеринарних спеціалістів. Армія потребувала величезної кількості верхових, тяглових і в'ючних коней. Для їх виховання, дресирування й догляду потрібні були професійні ветеринарні лікарі.

У 60-х роках XVIII ст. у Франції знайшлася людина, яка відчула покликання часу й змогла успішно реалізувати свої наміри. Це був Клод Буржеля (Claude Bourgelat) – адвокат, офіцер мушкетерів, керівник Академії верхової їзди у Ліоні і, зрештою, лікар.

5 серпня 1761 р. Буржеля отримав дозвіл від французького уряду на за-

снування школи в Ліоні. Її метою було лікування хвороб коней, мулів, великої рогатої худоби, собак та інших свійських тварин. Одночасно уряд надав йому грошову допомогу (50 тис. франків із виплатою на шість років) для найму будівель, обладнання аптеки, лабораторії, закладення ботанічного саду, створення кількох кузень, закупівлі різного знаряддя й інструментів, створення клініки для хворих тварин, лекційних і секційних залів.

2 січня 1762 р. у передмісті Ліона було відкрито першу в світі ветеринарну школу. Король Людовік XV призначив Клода Буржеля на посаду генерального комісара конюшні, й наступного року той організував другу ветеринарну школу у Шарентоні, яку в 1764 р. перевели до замку в Альфорті (передмістя Парижа). Буржеля став її директором. Слава про обидві ветеринарні школи скоро вийшла за межі Франції. Сюди почали з'їжджатися слухачі з усієї Європи. Крім французів, уже першого року тут навчалися 3 голландці, 3 шведи, 2 німці, 10 швейцарських студентів.

Буржеля помер 3 січня 1779 р. На вшанування його заслуг у Ліоні й Альфорті йому зведено пам'ятники.

За зразком ветеринарної школи в Ліоні дуже швидко почали виникати подібні заклади в інших країнах Європи, насамперед німецькомовних чи в підлеглих Австрії. До кінця XVIII ст. їх було вже 24, й серед них – кафедра ветеринарії у Львові (див. рисунок).

Австрія ретельно взялася за заснування власної ветеринарної школи. Упродовж 1764–1765 рр. три тямущі мужі – придворний ветеринарний лікар Людвік Скотті, аптекар Едуард Менгманн і ветеринарний лікар Йосиф Геллер – виїжджали з Відня на навчання до Ліона. За розпорядженням імператриці Марії-Терезії (лист від 24 березня 1765 р.) їх було послано туди, щоб «набути досконалих знань про коней і лікування, що потрібне їм, а після повернення навчати інших земляків, що будуть у їх розпорядженні, з набутого мистецтва». Імператриця мала намір готувати в майбутній школі не лише військових, а й цивільних ветлікарів, які вивчатимуть і вмітимуть лікувати хвороби не лише коней, а й усіх свійських тварин, а особливо епізоотії. Вона обіцяла надати викладачам школи титули професорів, виділити кошти для зведення школи й дбати про право-

ВЕТЕРИНАРНІ ШКОЛИ ЄВРОПИ КІНЦЯ XVIII СТ.

Генеалогічне дерево

Уклав проф. Михайло Падуро, 2012

вий захист усіх викладачів, допоміжного персоналу та слухачів. До речі, на підставі цього листа Марії-Терезії Австрія в 2015 р. готується відзначати 250 років від часу заснування Віденської ветеринарної школи, хоч досі роком її заснування в науці вважали 1767-й.

У 1766 р. Людвік Скотті з товаришами повернувся до Відня й подав на затвердження співрегентові цариці Йосифу перший навчальний план і правила навчання у цісарсько-королівській школі для лікування й опікування кінськими за зразком і методами Ліонської королівської ветеринарної школи. Навчання у Віденській школі почалося 12 січня 1767 р. Курс з *ars veterinaria* тривав два роки.

Навчальні й наукові засади Віденської ветеринарної школи було покладено в основу ветеринарної освіти, науки й ветеринарної справи у Галичині, котра на той час була під владою Австрії.

У 1772 р. Австрія зайняла Східну Галичину, й там почала розвиватися ветеринарна й медична освіта. 16 листопада 1784 р. відбулося урочисте відкриття відновленого університету у Львові. На той час у навчальному закладі було чотири факультети – теологічний, філософський, юридичний і медичний. З останнім пов'язані початки ветеринарної освіти й науки в Галичині. Цісар Австрії Йосиф II мав намір за зразком французької ветеринарної школи в Ліоні одночасно з Віденською ветеринарною школою відкрити подібний навчальний заклад у Львові, однак обмежився заснуванням тут ветеринарної кафедри.

Кафедра ветеринарії при медичному факультеті (1784–1805). Першими викладачами медичного факультету Львівського університету стали професори Яків Костжевський, Іоанн Вальц, Бурхгард Шиверек, Алоїзій Капуано, Антоній Маргерр, Августин Крігль та Юрій Хмель. Професор Юрій Хмель завідував кафедрою ветеринарії (заразних хвороб тварин).

Юрій Хмель – перший львівський професор ветеринарної медицини. З його прибуттям до Львова почина-

Віденський ветеринарний інститут, де навчався Юрій Хмель

ється розвиток ветеринарної освіти й науки в Західній Україні. Він народився 31 березня 1747 р. у Тешині (Сілезія, тепер Чехія). Три роки навчався в початковій школі, потім – у латинській при монастирі єзуїтів. З 1764 р. упродовж 20 років вивчав філософію, теологію й філологію у Віденському університеті. Від 1770 р. коло його зацікавлень різко змінюється: він присвячує себе медицині, яку вивчав протягом 8 років. Як талановитий студент Хмель привернув увагу свого земляка із Сілезії Йоганна Вольштайна (1738–1820) – першої особи в імперії з питань тогочасної ветеринарної науки. За рекомендацією Вольштайна Юрій Хмель врешті-решт зайнявся ветеринарією, яку в 1781–1784 рр. старанно вивчав у Віденській ветеринарній школі.

Він мав великий хист до мов і володів німецькою, чеською, польською, латинською, французькою і трохи англійською. Любив подорожувати й займатися ботанічними дослідженнями. 23 черв-

ня 1784 р. був призначений публічним викладачем ветеринарії у Львові й очолив кафедру ветеринарії, якою керував понад 20 років аж до самої смерті 23 грудня 1805 р. Похований у Львові.

Професор Юрій Хмель – видатний учений львівської ветеринарної школи. Був спеціалістом у сфері фармакології, епізоотології, фізіології та хірургії. У 1786–1787 рр. у Львові з'явився спочатку німецькою, а відтак польською мовою його відомий трактат «Про фасціольоз серед великої рогатої худоби та овець у Галичині». Праця була дуже актуальною, бо саме тоді в Галичині масово лютувала ця хвороба. Через два роки побачила світ друга праця вченого «Про споживання м'яса здорових і хворих тварин, а також про загальні симптоми хвороб, що найчастіше зустрічаються серед рогатої худоби, овець та свиней як на живому, так і на мертвому тілі».

Авторитет Юрія Хмеля в науковому світі Львова постійно зростав. 20 серпня 1785 р. йому було присвоєно звання доктора ветеринарії, у тому ж році він став надзвичайним професором із ветеринарної медицини.

За двадцять один рік своєї науково-педагогічної праці у Львівському університеті Юрій Хмель виховав багатьох ветеринарних лікарів і вчених.

Так, лише в 1791–1796 рр. магістрами ветмедичини стали 13 випускників університету і ветлікарями – понад 40.

Кафедра ветеринарії належала до школи, чи студії, для хірургів і акушерів при медичному факультеті. Мовою викладання була латина, рідше – німецька. Навчання тривало 4 роки. 1788 р. виявився фатальним для медичного факультету: на пенсію пішли три професори. На всіх курсах медицину вивчало не більше 7 студентів, тому у Відні було вирішено тимчасово ліквідувати частину медичного факультету, де навчали медиків, і залишити ту частину, де навчали хірургів, ветеринарів і акушерів, тобто залишилися професори хірургії, ветеринарії й акушерства.

Кафедра ветеринарної медицини у Львівському ліцеї (1806–1817). Наприкінці 1805 р. Львівський університет як вищий навчальний заклад перестав існувати. Замість нього було створено Львівський ліцей з трьома відділами – теологічним, юридичним і філософським. Через рік було відкрито хірургічні студії з дворічним терміном навчання. Вони склалися з п'яти кафедр, для яких призначали одного надзвичайного (позаштатного) та чотирьох звичайних професорів – анатомії; теоретичної і практичної фармакології для хірургів; теоретичної і практичної хірургії, хірургічної клініки; ветеринарної медицини; акушерства. Ліцей мав право надавати ступінь магістра ветеринарної медицини.

Навчальна програма на хірургічних студіях складалася з таких предметів: перший рік навчання – вступ до хірургії, загальна і спеціальна хірургія, бинти та інструменти, фізіологія, загальна патологія, внутрішні хвороби, медичні матеріали, дієтика і рецептологія; другий рік – спеціальна терапія, вступ до операцій, внутрішні хвороби, судова медицина і ветеринарія.

Ветеринарну медицину з 12 квітня 1807 р. викладав доктор медицини Франц Даубрава, іменований звичайним професором ветеринарної медицини, який читав лекції німецькою мовою за власними конспектами. Помер 15 листопада 1811 р. Після його смерті в універ-

Власноручний підпис Юрія Хмеля

Печатка медичного факультету Львівського університету, при якому в 1784 р. було відкрито кафедру ветеринарії

ситеті два роки не було професора ветеринарії, й заняття вели викладачі інших предметів. У 1813 р. кафедру ветеринарії очолив Бенедикт Вагнер, який прибув із Відня. Там він після закінчення медичного факультету п'ять років вивчав ветеринарію. У Львові він викладав дисципліну лише до 1816 р. й опублікував одну працю «Дія хлорного вапна на міазми чуми великої рогатої худоби».

Упродовж 1816–1817 рр. кафедру ветеринарії очолював проф. Йоганн Пунчерт, лікар за професією, який від 1811 р. спеціалізувався на ветеринарії у Відні.

Кафедра ветеринарії на медико-хірургічних студіях (1817–1848). У 1817 р. у Львові знову було відкрито університет, де замість відділів колишнього ліцею створено три факультети – теологічний, філософський і юридичний. На рівні ліцею залишалися тільки хірургічні студії, які 20 квітня 1833 р. були перейменовані на медико-хірургічні студії, а час навчання збільшено з двох до трьох років. На медико-хірургічних студіях було 7 кафедр – загальної анатомії, загальної патології, загальної фізіології, акушерства, ветеринарної медицини, хірургії та терапії, фізики, хімії та природознавства.

За навчальною програмою студій перший рік вважався підготовчим – вивчали анатомію й фізику в першому семестрі, а ботаніку й хімію – у другому. На 2-му курсі студіювали фізіологію, патологію, медичні матеріали, дієтетику,

акушерство, ветеринарну медицину, на 3-му – спеціальну патологію, терапію, медичну клініку, науку про операції, судову медицину, хірургію. Факультативно вивчали окулістику й дантистику. На той час професорами ветмедицини у Львівському університеті були Антоній Бухмюллер, Франц Еккель, Йосиф Шультес, Франц Фріш і Франц Лаутнер.

Антоній-Леопольд Бухмюллер викладав ветеринарну медицину в 1817–1823 рр., був штатним (звичайним) професором ветеринарної медицини, доктором медицини. Читав німецькою мовою лекції з фармакології, загальної ветеринарії, акушерства, офтальмології та природничих наук. У його особовій справі підкреслено, що лише ветеринарію він читав на основі підручника проф. Й. Фейта «Основи ветеринарії», а інші предмети – за власними працями.

Антоній Бухмюллер був першим із львівських професорів ветеринарної медицини, хто порушив справу про відкриття у Львові самостійного навчального ветеринарного закладу із клінікою для хворих тварин (1818).

У 1823–1824 рр. кафедра ветеринарії не мала професора, у 1825 р. завідувача кафедри заступав Бенедикт Вагнер. У 1826–1834 рр. кафедру обіймав професор, доктор медицини Франц Еккель. До його навчальної програми належали насамперед фармакологія й суміжні дисципліни – рецептологія та способи виготовлення ліків, а також епізоотологія й терапія. Написав кілька праць із ветеринарії: «Про користь і роль ветеринарної науки» (1823), «Ветеринарне рецептурне мистецтво» (1826), публікував статті про чуму великої рогатої худоби. У 1834–1852 рр. Франц Еккель був директором Віденського ветеринарного інституту.

Упродовж 1834 р. обов'язки завідувача кафедри тимчасово виконував Йосиф Шультес, який здобув лише початкову ветеринарну освіту в австрійській армії, де був старшим ковалем. Після Йосифа Шультеса протягом чотирьох років (1835–1839) ветеринарію в університеті викладав Франц Фріш, вихованець Відня, де вивчав медицину й здобув ступінь доктора, а в 1826 р.

закінчив спеціалізацію з ветеринарії. У Львові викладав інфекційні хвороби й читав лекції про ветеринарну поліцію.

Наступним завідувачем кафедри ветеринарії на медико-хірургічних студіях Львівського університету був професор Франц Лаутнер, який читав німецькою мовою лекції переважно з епізоотії, а також з фармакології, внутрішніх хвороб, про ветеринарну поліцію. Так тривало до революції 1848 р.

Відомо, що в 1848/49 навчальному році заняття у Львівському університеті не було, оскільки восени 1848 р. під час виступу поляків проти панування Австрії в Галичині будівля згоріла при бомбардуванні Львова австрійською артилерією. Тоді зазнала великих втрат бібліотека навчального закладу – у вогні загинуло багато цінних рукописів. Із бібліотеки, яка налічувала 51 тис. книг, удалося врятувати лише 13 тис. До честі студентів ветеринарної медицини, саме вони доклали найбільших зусиль до врятування книг від знищення.

Та сталася ще одна подія, яка докорінно змінила стан викладання ветеринарної медицини й підготовки ветеринарних лікарів у Львівському університеті: у січні 1849 р. у результаті реформи ветеринарного навчання в імперії припинилась підготовка ветеринарних спеціалістів у Львівському університеті. Професор Франц Лаутнер ще довго викладав серед інших два предмети, які для хірургів були нібито загальноосвітніми: вчення про епізоотії та науку про ветеринарну поліцію. До 1861 р. його основними предметами стали загальна й медична фізика, медична хімія та медична ботаніка.

З ветеринарної медицини як побічний предмет на медико-хірургічних студіях аж до 1872/73 навчального року викладали науку про ветеринарну поліцію. Останнім викладачем був прото-медик Львова, доктор медицини й хірургії Йосиф Вернер.

Слід зауважити, що не всі, хто займається історією ветеринарії, згодні, ніби Львівський університет готував фахівців із дипломом ветеринарного лікаря. Вони дотримуються думки, що

тут ідеться про дві спеціалізації, як-от хірургія й ветеринарія, бо це було нагальною потребою часу, коли в краї так бракувало ветеринарних спеціалістів.

Від часу реформи 1849 р. Львів чекав самостійного ветеринарного навчального закладу ще довгих 32 роки.

Цісарсько-королівська ветеринарна школа та школа підковування коней разом із клінікою-стаціонаром для тварин у Львові. За австрійського панування Галичина була базою для розвитку тваринництва всієї Австро-Угорщини, оскільки межувала на сході з Російською імперією, де постійно спалахували інфекційні хвороби тварин – чума великої рогатої худоби, сип, сибірка, сказ, а також людські – тиф, холера тощо, тому небезпека занесення епізоотій і епідемій з цієї території була дуже великою. З огляду на це край потребував кваліфікованих ветеринарних лікарів, проте їх було обмаль, бо вся Східна й Західна Галичина не мала жодного навчального закладу ветеринарного профілю, а до Ветеринарної школи у Відні міг поїхати вчитися далеко не кожен.

Тому з професорських кафедр і парламентських трибун Галичини й Австрії лунали заклики заснувати навчальний ветеринарний заклад у Львові. Нарешті майже сімдесятирічні старання увінчалися успіхом. Згідно з декретом цісаря Франца-Йосифа I від 27 грудня 1880 р. у Львові на початку 1881/82 навчального року мала бути відкрита ветеринар-

Головний корпус Ветеринарної школи у Львові. Фото 1926 р.

на школа, яка офіційно звалася Цісарсько-королівською ветеринарною школою та школою підковування коней разом із клінікою-стаціонаром для тварин у Львові. Директором закладу від 1 жовтня 1881 р. був призначений проф. П. Зайфман (1825–1903), колишній директор Варшавської ветеринарної школи, засновник і директор Казанського ветеринарного інституту. Тут почали також викладати професори Г. Кадий (1815–1912) та А. Баранський (1850–1915), які прибули з Краківського університету, а також троє професорів Львівського університету. Школа розмістилася на території сучасного факультету ветмедичини і складалася з головного корпусу (сьогодні ветеринарний корпус), клінік-стаєнь, прозекторію та кузні.

Навчання у Ветеринарній школі, куди записалися 92 звичайні слухачі, урочисто розпочалося 26 листопада 1881 р. Перші п'ять дипломів ветеринарного лікаря було видано 19 лютого 1885 р. Їх одержали П. Ольбрихт, В. Федорович, М. Дулемба, Н. Сікорський і В. Махальський.

Цісарсько-королівська ветеринарна академія у Львові. Перероблені й добудовані будівлі колишньої фабрики Шумана, де розмістилася Ветери-

нарна школа, мало відповідали умовам для навчання й наукової праці. Часто слухачі школи не мали належної підготовки, бо сюди приймали учнів з незакінченою середньою освітою, навчання тривало лише три роки, а школа не мала права надання наукових ступенів. Тому професори П. Зайфман, Г. Кадий і Й. Шпільман виступили з ініціативою поліпшити умови навчання й праці слухачів і викладачів, а також прирівняти Ветеринарну школу до університету. Пропозиції львівських професорів зумовили докорінне реформування всієї системи ветеринарної освіти в Австрії. Найвищою постановою цісаря від 31 грудня 1896 р. Львівській ветеринарній школі було надано статус вищої школи (академії) з відповідним збільшенням штату викладачів і фінансування. Цісарсько-королівська ветеринарна академія у Львові – саме такою була нова назва навчального закладу. Тепер вступники повинні були мати закінчену середню освіту, а навчання тривало чотири роки. Новий навчальний план з ветеринарної медицини, прийнятий міністерством освіти 27 березня 1897 р., набув чинності 1 жовтня 1897 р. У вересні 1908 р. академія отримала право надавати науковий ступінь доктора ветмедичини, а за особливі

Петро Зайфман

заслуги – звання почесного доктора (doctor honoris causa). З 1909 р. ректора призначали не з волі цісаря, як це було досі, а обирали з-поміж професорів академії терміном на два роки. Першим обраним ректором став учень Р. Коха й засновник львівської бактеріологічної школи проф. Й. Шпільман (1855–1920).

На перший період існування Ветеринарної школи у Львові (т. зв. австрійський) припадають роки навчання та праці трьох наших краян – Є. Нестайка, В. Кульчицького і М. Стахурського. Вони були першими українцями – викладачами академії. Є. Нестайко працював асистентом кафедри анатомії в 1884–1887 рр., його наступником став В. Кульчицький, майбутній професор і ректор академії. М. Стахурський закінчив академію в жовтні 1901 р. і першим здобув диплом ветеринарного лікаря за новою програмою. У січні 1902 р. він став асистентом кафедри описової анатомії, й на цій посаді працював до листопада 1907 р.

Володимир Кульчицький

У червні 1913 р. в академії заснували перше українське товариство ветеринарних медиків «Ватра». Його метою було згуртування українських студентів і випускників академії у національне об'єднання. Першим головою товариства в 1913 р. став Є. Суховерський (1885–1974).

До Першої світової війни в академії працювали професори Й. Шпільман, С. Круліковський, В. Кульчицький, З. Марковський, П. Кретович. У 1917 р.

Остап Бородієвич – ветеринарний референт Начальної команди УГА

академію очолив проф. В. Кульчицький (1862–1936), анатом і орієнталіст зі світовим ім'ям.

Наукові праці вчених того часу принесли академії європейську славу. Тут було створено унікальні колекції анатомічних (Г. Кадий, В. Кульчицький), патолого-анатомічних (В. Кульчицький, Я. Прус), зоологічних (В. Кульчицький), хірургічних (С. Круліковський) і бактеріологічних (Й. Шпільман) препаратів, виготовлено оригінальні хірургічні інструменти власної конструкції (С. Круліковський). З ініціативи професорів академії постало Галицьке ветеринарне товариство (1885), з 1886 р. почав виходити професійний науковий журнал «Ветеринарний огляд» (Przegląd weterynarski). Упродовж 1881–1918 рр. 420 галичан (286 поляків, 76 євреїв і 58 українців) здобули в академії диплом ветеринарного лікаря. 17 випускників стали докторами ветмедичини. Почесні звання доктора здобули, зокрема, Г. Кадий, Й. Шпільман, Г. Мархед, Л. Цвіклінський, В. Залеський, К. Келле, Й. Байер. Загалом до 1918 р. академія випустила 511 ветеринарних лікарів, які працювали переважно на теренах Галичини. Наслідком їхньої праці була докорінна зміна ветеринарно-санітарних умов, зменшення втрат худоби від пошестей,

збільшення поголів'я худоби та її вивезення за кордон.

Перший, австрійський, період в історії Львівської ветеринарної академії тривав до проголошення Західно-Української Народної Республіки (1 листопада 1918 р.). Від цього дня й до літа наступного року навчання в академії припинилося: українські студенти стали на боротьбу за волю України, польських студентів мобілізували до польського війська. Українці – випускники й студенти академії – утворили ядро ветеринарної служби Української Галицької Армії, яка загалом налічувала близько 50 ветеринарних старшин і 70 підстаршин. Високі військові посади займали ветеринари О. Бородієвич, С. Матренчук, С. Барчинський, О. Войтечко, М. Семіон, В. Майка, К. Мойсейович, З. Черевко, М. Сінгалевиц, В. Моравський, Ю. Соневицький, Т. Татарський, М. Дереш, Р. Кузьмич, М. Ловчий, О. Ганкевич, Є. Бачинський, С. Кузьма, І. Колодрубець. Понад десяток євреїв – випускників академії також вступили восени 1918 р. на ветеринарну службу в УГА. Серед них – поручники Х. Вайс-тауб, І. та М. Іссерлес, М.-Х. Прессер, Д. Вайцкорн, Й. Шмуц, четарі Б. Буксбаум, М. Остерзецер і Б. Фляйшман.

Після закінчення визвольних змагань українців Галичини проти Польщі (1918–1919) багато молодих вояків зі зброєю в руках перейшли до Чехо-Словаччини та Югославії, поповнивши там студентські лави, бо до 1925 р. українська молодь бойкотувала вищі навчальні заклади Польщі на знак протесту проти окупації Західної України. Тож майже 40 колишніх воїнів УГА закінчили ветеринарні студії у Брно (Моравія).

У жовтні 1919 р. навчання в академії відновили. Почався т. зв. польський період в її історії. На жаль, здобуття незалежності Польщею зумовило розпалювання шовіністичних настроїв у суспільстві, носіями яких в академії часто ставали викладачі й студенти – учасники недавніх воєнних дій. Польська молодь відкрито вимагала усунення з числа студентів тих, хто не воював на боці Польщі. ☉

Продовження в наступному номері.